

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok V.

WARSZAWA, DNIA 14 LIPCA 1928 R.

Nr. 13.

TREŚĆ:

Właściwe załatwianie odmowy kredytów dyskontowych . . .	99	Fałszywe bilety Banku Angielskiego	str. 100
Punktualne nadsyłanie wykazu weksli, płatnych w następnej dekadzie	99	Zestawienie zdyskontowanych weksli w I-em półroczu 1928 r. . .	101
Przyjmowanie do depozytu od kolektorów loterii państwowej właściwych papierów	99	Uzupełnienie spisu telefonów Banku Polskiego	102
Dokładne, rozróżnianie nazw miejscowości, w których są płatne weksle podawane do dyskonta lub inkasa . . .	100	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	102
		Położenie gospodarcze Polski w czerwcu 1928 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów	102
		Upadłości ogłoszone	108

Właściwe załatwianie odmowy kredytów dyskontowych.

(Dział IV Spisu Okólników).

W nadsyłanych do zatwierdzenia Wydziałowi Kredytowemu projektach list kredytowych zamieszczają Oddziały częstokroć, celem formalnego załatwienia odmowy kredytu, firmy, którym nie proponują przyznania lub podwyższenia kredytu.

Postępowanie powyższe winno być zaniechane, jako niezgodne z obowiązującymi przepisami i przyczyniające Oddziałom niepotrzebnej pracy przy sporządzaniu listy kredytowej. Wnioski, których według opinii Dyrekcji Oddziału nie można uwzględnić, należy załatwiać odmownie we własnym zakresie bez przedstawiania ich Komitetowi Dyskontowemu.

Punktualne nadsyłanie wykazu weksli, płatnych w następnej dekadzie.

(Dział IV Spisu Okólników).

W myśl Instrukcji Służbowej Cz. IV, § 10, str. 58, obowiązane są Oddziały nadsyłać w przedostatnim dniu każdej dekady wykaz weksli miejscowych i zamiejscowych, płatnych w następnej dekadzie (form. Nr. 6).

Przepis powyższy, jak to stwierdzono, nie jest ściśle przestrzegany, wobec czego przypomina się ponownie jego aktualność i nadmienia jednocześnie, że Oddziały, niezachowujące postanowień Instrukcji, prowadzone będą w ewidencji.

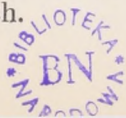
Przyjmowanie od kolektorów loterii państwowej właściwych papierów do depozytu.

(Dział I i XV Spisu Okólników).

Stwierdzono, że Oddziały zamieniają kolektorom papiery, złożone do depozytu na rzecz Generalnej Dyrekcji Loterii Państwowej, na inne wartości niezakwalifikowane przez Ministerstwo Skarbu, jako nadające się na wadja i kaucje.

Wobec powyższego zwraca się uwagę, że przy zamianach kolektorom jednych wartości na inne, należy przyjmować tylko papiery, podane w odnośnym obwieszczeniu Ministra Skarbu (ostatnie w Nr. 86 Monitora Polskiego z 13 kwietnia 1928 r.), a nie kierować się w tym względzie okólnikami, wydawanymi przez Generalną Dyrekcję do kolektorów z okazji przydziału nowych losów.

Jednocześnie nadmienia się, że przepis Okólnika Nr. 57 z 30 czerwca 1928 r. o przyjmowaniu do depozytu akcji Banku Polskiego, imiennie scedowanych i przeprowadzonych przez księgę akcjonariuszów, dotyczy również depozytów kolektorskich.

Dokładne rozróżnianie nazw miejscowości, w których są płatne weksle podawane do dyskonta lub inkasa.

(Dział IV i IX Spisu Okólników).

Mimo kilkakrotnych poleceń dokładnego sprawdzania miejsca płatności weksli dyskontowanych lub przyjmowanych do inkasa, zdarzają się w dalszym ciągu przeoczenia i pomyłki. Ostatnio popełniają Oddziały błędy przy dyskontowaniu weksli płatnych w Włodzimiercu (powiat Sarny), który utożsamiają z Włodzimierzem Wołyńskim, gdzie istnieje Zastępstwo.

Zaznacza się ponadto, że oprócz miasta Nakła (Zastępstwo), powiat Wyrzysk jest kilka miejscowości o podobnym brzmieniu, a mianowicie:

Nakła (Pomorze) pow. Kartuzy,
Nakło (pow. Przemyśl),
Nakło (pow. Tarnowskie Góry),
Nakło (pow. Włoszczowa),
Nakły (pow. Ostrołęka),

w którychto miejscowościach Bank nie posiada Zastępstw. Nakło, siedziba Zastępstwa, określane jest także w sposób następujący: „Nakło nad Notecią” albo „Nakło pow. Wyrzysk” lub wreszcie „Nakło (Poznańskie)”.

Również nie należy identyfikować miejscowości Drohiczyn nad Bugiem w województwie białostockim z Drohiczyńem Poleskim, w którym jest Zastępstwo Banku, podlegające Oddziałowi w Pińsku.

Nazwy wymienionych miejscowości należy odpowiednio zanotować w rozesłanych Oddziałom zestawieniach drobnych usterek wekslowych (Wiadomości Banku Polskiego Nr. 5 z 15 marca 1928 r., str. 44).

Fałszywe bilety Banku Angielskiego.

(Dział XIII Spisu Okólników).

Bank Angielski zawiadamia, że pojawił się nowy typ fałszyfikatów jego biletów po £ 5. Cechy charakterystyczne fałszyfikatów są następujące:

Papier koloru żółtawego, dobry i szeleszczący, o ile jest nowy, drze się prędko w użyciu i staje się wówczas wiotki.

Znak wodny niewyraźny i nierówny (zauważyć można różnicę w poszczególnych biletach), robi wrażenie, jakgdyby był wyskrobany.

Godło państwowe Brytanii wykonane poprawnie, jednakże z plamami.

Rysunki są w ogólnym wyglądzie udane, zachodzą jednakże niedokładności w kształtach, linjach i odstępach.

Dalsze usterki: linje liter nie są dostatecznie cienkie i z tego powodu druk stosunkowo zbyt ciężki. Odwrotna strona biletu ciemniejsza, zaś w miejscu, w którym figuruje kwota, jest błyszcząca.

Całość robi wrażenie litografii.

Dotychczas ujawniono fałszyfikaty następujących emisji biletów 5-funtowych, a mianowicie:

219
E Londyn z 12 lutego 1926 r.

219
E Londyn z 19 grudnia 1926 r.

231
E Londyn z 12 lutego 1926 r.

231
E Londyn z 5 grudnia 1926 r.

231
E Londyn z 19 grudnia 1926 r.

Jednocześnie informuje wspomniany Bank, że oprócz Centrali w Londynie, upoważnionych jest jeszcze siedm oddziałów prowincjonalnych do wypuszczania biletów, a mianowicie: w Manchesterze, Birminghamie, Liverpoolu, Bristolu, New Castle, Hull i Plymouth. Na każdym bilecie, wypuszczonym przez Oddziały, figuruje nazwa oddziału emitującego oraz uwaga, że bilet płatny jest w tymże oddziale, względnie w Centrali. We wszystkich innych szczegółach bilety wypuszczone przez oddziały nie różnią się niczem od biletów Centrali.

ZESTAWIENIE ZDYSKONTOWANYCH WEKSLI
w I-em półroczu 1928 r.

ODDZIAŁY	Zdyskontowano od d. 1/I do d. 30/VI 1928 r.									
	Weksli miejscowych			Weksli zamiejscowych			R A Z E M			
	sztuk	złotych		sztuk	złotych		sztuk	złotych		
Warszawa	188.094	225,046.921	80	409.817	159,832.594	67	597.911	384,879.516	47	
Białystok	1.899	1,587.481	47	13.723	4,651.225	98	15.622	6,238.707	45	
Bielsko n/Śl.	8.740	7,529.243	84	90.082	35,532.940	21	98.822	43,032.184	05	
Brześć n/B.	5.286	2,324.954	99	1.675	905.572	74	6.961	3,230.527	73	
Bydgoszcz	12.216	10,373.555	76	15.887	8,422.316	87	28.103	18,795.872	63	
Chojnice	141	116.098	29	369	126.923	07	510	243.021	36	
Częstochowa	8.710	3,468.907	07	44.493	20,128.441	81	53.203	23,597.348	88	
Drohobycz	9.233	4,468.996	30	1.810	1,702.232	34	11.043	6,171.228	64	
Gniezno	10.868	6,782.857	61	3.734	1,283.436	69	14.602	8,066.294	30	
Grodno	1.269	578.486	64	3.235	799.001	02	4.504	1,377.487	66	
Grudziądz	16.981	13,569.721	02	19.390	13,004.128	09	36.371	26,573.849	11	
Inowrocław	2.831	3,051.694	97	1.280	1,097.608	62	4.111	4,149.303	59	
Jarosław	729	1,251.984	82	570	177.820	04	1.299	1,429.804	86	
Jasło	3.803	2,870.620	66	2.212	1,813.007	93	6.015	4,683.628	59	
Kalisz	5.285	3,674.954	36	15.133	4,743.428	34	20.418	8,418.382	70	
Katowice	5.500	26,290.842	97	91.490	95,117.066	78	96.990	121,407.909	75	
Kielce	4.048	2,169.054	49	5.661	2,312.410	29	9.709	4,481.464	78	
Kołomyja	4.278	2,522.428	56	134	55.003	67	4.412	2,577.432	23	
Kraków	40.272	33,353.377	43	99.007	35,153.708	35	139.279	68,507.085	78	
Królewska Huta	1.776	1,352.559	61	21.542	19,771.176	59	23.318	21,123.736	20	
Leszno	5.368	3,446.952	35	1.888	1,555.832	87	7.256	5,002.785	22	
Lidzbark	6.418	3,158.182	88	571	290.300	40	6.989	3,448.483	28	
Lublin	9.479	8,904.155	86	5.935	4,415.547	53	15.414	13,319.703	39	
Lwów	51.719	56,266.842	57	63.531	29,758.231	51	115.250	83,025.074	08	
Łomża	3.302	1,770.434	49	525	202.896	95	3.827	1,973.331	44	
Łódź	64.434	34,732.436	97	365.504	125,787.668	46	429.938	160,520.105	43	
Łuck	3.817	3,167.502	33	138	224.200	92	3.955	3,391.703	25	
Nowy Sącz	786	518.853	56	656	240.143	93	1.442	758.997	49	
Ostrów (Pozn.)	4.496	4,075.683	35	1.723	1,137.297	73	6.219	5,212.981	08	
Pińsk	1.493	641.030	70	185	111.160	90	1.678	752.191	60	
Piotrków	8.169	3,603.335	32	14.910	5,332.396	85	23.079	8,935.732	17	
Płock	3.918	3,236.236	44	502	428.867	79	4.420	3,665.104	23	
Poznań	78.214	149,510.770	63	48.080	27,009.292	91	126.294	176,520.063	54	
Przemyśl	2.017	1,088.734	68	3.538	1,293.118	99	5.555	2,381.853	67	
Radom	13.249	7,139.034	75	22.589	7,615.737	03	35.838	14,754.771	78	
Równe	3.551	2,710.640	44	726	446.880	97	4.277	3,157.521	41	
Rybnik	2.300	967.501	87	5.355	1,740.308	33	7.655	2,707.810	20	
Rzeszów	1.487	2,141.531	86	3.458	857.648	53	4.945	2,999.180	39	
Siedlce	1.850	1,126.695	80	447	248.510	14	2.297	1,375.205	94	
Sosnowiec	6.813	4,197.802	15	49.876	22,075.506	76	56.689	26,273.308	91	
Stanisławów	11.888	6,216.473	78	5.773	2,751.169	82	17.661	8,967.643	60	
Starogard	1.319	899.356	49	3.808	1,789.209	79	5.127	2,688.566	28	
Suwałki	2.915	939.310	90	495	116.739	44	3.410	1,056.050	34	
Tarnopol	2.121	1,556.241	37	122	79.607	40	2.243	1,635.848	77	
Tarnów	2.729	1,202.905	63	4.249	1,595.730	48	6.978	2,798.636	11	
Tczew	1.071	802.079	01	1.028	674.031	11	2.099	1,476.110	12	
Tomaszów Maz.	2.194	955.557	78	21.894	8,097.701	38	24.088	9,053.259	16	
Toruń	10.204	10,994.012	79	8.537	5,902.231	79	18.741	16,896.244	58	
Wejherowo	2.140	1,253.668	42	1.590	563.072	27	3.730	1,816.740	69	
Wilno	16.981	10,358.589	49	11.889	4,020.381	38	28.870	14,378.970	87	
Włocławek	7.931	5,835.938	23	10.609	3,943.796	64	18.540	9,779.734	87	
Zamość	1.491	1,347.157	33	377	196.542	12	1.868	1,543.699	45	
Razem	667.823	687,150.392	88	1,501.752	667,131.807	22	2,169.575	1,354,282.200	10	
Saldo z 1927 r.	212.796	237,831.646	14	471.342	218,167.087	85	684.138	455,998.733	99	
Ogółem	880.619	924,982.039	02	1,973.094	885,298.895	07	2,853.713	1,810,280.934	09	
Zainkasowano od d. 1/I do d. 30/VI 1928 r.	609.962	602,720.511	36	1,425.030	626,065.310	—	2,034.992	1,228,785.821	36	
Stan d. 30/VI 1928 r.	270.657	322,261.527	66	548.064	259,233.585	07	818.721	581,495.112	73	

Uzupełnienie spisu telefonów Banku Polskiego.

W spisie telefonów Banku Polskiego należy zanotować następujące zmiany:

na str. 38 Oddział w Łomży:

mieszkanie Zastępcy Dyrektora Oddziału Nr. 1-94

Aparat ten czynny jest całą dobę i może być łączony z Warszawą i Oddziałami.

„ „ 52 Oddział w Włocławku:

Dyrektor Oddziału i jego mieszkanie Nr. 53

Sala operacyjna „ 2-37

Aparat Nr. 53 czynny jest całą dobę, zaś aparat Nr. 2-37 tylko w godzinach urzędowych. — Obydwa aparaty mogą być łączone z Warszawą i Oddziałami.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 38 z 11 maja 1925 r. należy zanotować w „Wiadomościach Banku Polskiego“ Nr. 6 z 31 marca 1928 r., str. 52:

Stany Zjednoczone z 4½% na 5% od dn. 13.VII. 1928 r.

Austrja z 6% na 6½% od dn. 17.VII. 1928 r.

Położenie gospodarcze Polski w czerwcu 1928 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Rynek pieniężny. Wzmoczone zapotrzebowanie środków płatniczych, ujawniające się z całą wyrazistością od pierwszych dni maja b. r. utrzymało się na poziomie zwykłego natężenia również i w czerwcu w ścisłym związku z końcem kwartału i półrocza.

Likwidacja zobowiązań płatnych zwyczajowo na „ultimo”, prolongaty innych, zwiększone wypłaty uposażeń, tantjem, odsetek, zamknięcia rachunkowe niektórych towarzystw akcyjnych i spółek — wszystko to powoduje szybki, jednoczesny i powszechny wzrost popytu za kapitałami obiegowymi, a co za tem idzie — ciasnotę na rynku pieniężnym. Czy w bieżącym roku przyczyniły się do wzrostu jeszcze inne przyczyny, w tej chwili z całą dokładnością sprawdzić nie można, ponieważ brak wielu danych statystycznych. Uzyska się je dopiero w ciągu drugiej połowy lipca. Na podstawie już rozporządzalnych materiałów da się jednak bez większego prawdopodobnie błędu orzec, że zarówno sam przebieg, jak i najważniejsze przyczyny zwiększonego zapotrzebowania na środki obiegowe, miały w ubiegłym miesiącu charakter zupełnie normalny.

Cyfry bilansów Banku Polskiego związane ściśle z natężeniem na rynku pieniężnym w czerwcu są wprawdzie w porównaniu z ubiegłym rokiem wyższe, jest to jednak zrozumiałe całkowicie na tle zupełnie odrębnych stosunków gospodarczych w sprawozdawczym okresie. W porównaniu z ubiegłym rokiem wzrosły bowiem poważnie obroty gospodarcze wogóle — niektóre gałęzie produkcji, dotąd zamarłe lub słabo vegetujące, wykazują wielkie ożywienie, np. przemysł budowlany i pokrewne, fabryki maszyn, produkcja wyrobów wełnianych i jutowych oraz papiernie. Równocześnie zaś pogorszyły się warunki zbytu dla przemysłu bawełnianego i drzewnego, a równolegle z tem zaostrzyła się niewypłacalność odnośnych branż kupieckich.

Banki prywatne, szczególnie większe, zaopatrzyły się w konieczną rezerwę kasową, przez wzmoczony dyskont weksli w Banku Polskim, ale przeważnie weksli krótkoterminowych (2—4 tygodnie), jedynie słabsze instytucje oddawały materiał długoterminowy. W ciągu lipca obniży się zatem przypuszczalnie zadłużenie silniejszych podawców wekslowych wobec instytucji biletowej.

Portfel wekslowy Banku wzrósł do kwoty 581 milj. zł czyli o 23 milj. zł w porównaniu z końcem maja. Rachunek otwartego kredytu, zabezpieczonego weksłami z terminem płatności ponad 3 miesiące, wykazuje również wzrost, mianowicie: stosunek procentowy kredytów wykorzystanych do przyznanych wynosi 14,4% wobec 11,6% w ubiegłym miesiącu. Dopływ środków obiegowych z tych

źródeł na rynek pieniężny doznał jeszcze pewnego wsparcia ze strony funduszu gospodarczego (F) pożyczki stabilizacyjnej, z którego wypłacono w pierwszej dekadzie czerwca, drogą zakupu różnych walorów, kwotę 24,6 milj. zł.

Realizacja pożyczki śląskiej, z której wpłynęło do Banku 21 czerwca z górą 8 milj. dolarów, nie mogła przyczynić się do złagodzenia ciasnoty pieniężnej, albowiem województwo śląskie i Bank Gospodarstwa Krajowego, względnie Łódź¹⁾ zdołały rozprowadzić uzyskany kapitał (około 79 milj. zł) dopiero w drugim półroczu.

Charakterystyczne zmiany w strukturze pieniężno-kredytowej, jakie zwykle sprowadza „ultimo” półroczu, obrazują najlepiej niektóre cyfry porównawcze z bilansów dekadowych Banku. Poniższe zestawienie zawiera jedynie różnice wahań na odpowiednich rachunkach i ostateczne salda tych wahań w okresie od 10 maja jako początku nasilenia do dnia 30 czerwca.

(W milionach złotych).

	Portfel wekslowy		Obieg banknotów		Rach. żyr. państw.		Rach. żyr. prywat.		Papiery % własne	Fund. Gosp. F.
	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928
10. V.	— 2·9	+ 20·2	— 19·2	— 31·7	+ 3·2	+ 10·9	+ 3·3	+ 46·7	+ 0·5	—
20. V.	+ 6·0	+ 26·1	— 16·8	— 7·2	+ 2·4	— 0·4	+ 14·0	+ 11·0	+ 4·0	— 0·8
31. V.	+ 8·1	+ 12·8	+ 47·6	+ 46·0	+ 11·0	+ 8·9	— 39·3	— 38·3	+ 4·9	— 0·1
10. VI.	+ 13·9	+ 9·5	— 10·9	— 16·5	— 2·6	— 16·4	+ 43·1	+ 53·1	+ 3·9	— 24·6
20. VI.	— 5·8	— 3·9	— 12·6	— 45·6	+ 10·3	+ 29·2	— 0·4	— 8·6	+ 0·2	— 0·2
30. VI.	+ 3·7	+ 16·7	+ 45·8	+ 113·1	— 11·5	— 20·2	— 41·1	+ 1·6	—	— 0·3
Razem	+ 23·0	+ 82·3	+ 33·9	+ 58·1	+ 12·8	+ 12·0	— 20·4	+ 65·3	+ 13·5	— 26·0

Jak świadczą cyfry, przebieg tegorocznego popytu na środki obrotowe był, poza znaczniejszym wyczerpaniem redyskonta, identycznie prawie podobny do zeszłorocznego. Nawet w poszczególnych dekadach zauważyć można zbliżone wartości znaków różnicowych i stałą proporcję liczb. Absolutną prawie niezmiennosć wykazują pozostałości na państwowych rachunkach żyrowych.

Prywatne rachunki żyrowe zwracają uwagę dziwną napozór w połączeniu ze wzrostem portfelu wekslowego (czyli zadłużenia sfer gospodarczych w Banku) nadwyżką 65·3 milj. zł., gdy w ubiegłym roku zmniejszyły się one o 20·4 milj. złotych. Jakkolwiek pierwsze zjawisko byłoby bardzo pożądane, albowiem świadczyłoby o znacznym wzmocnieniu rezerw lub pogotowia kasowego w bankach, względnie sferach gospodarczych prywatnych wogóle, to jednak trudno uwierzyć w tak radykalną zmianę położenia lub polityki zainteresowanych osób. Otóż po dokładniejszym zbadaniu, okazuje się, że na nadwyżkę tę złożyły się wypłaty czerwcowe z funduszu „F” pożyczki stabilizacyjnej, które zwiększyły pozostałość rachunków żyrowych o blisko 24 milj., następnie pożyczka śląska, zapisana w kwocie około 79 milj. zł. na dobro rachunku Wojewódzkiego Urzędu Śląskiego i Banku Gospodarstwa Krajowego. Po uwzględnieniu tych nadzwyczajnych i przeważnie nieużytych wpływów, stan rachunków żyrowych wykazałby zmniejszenie o około 40 milj. zł., a zatem cyfrę zbliżoną już stosunkowo do wyników roku ubiegłego.

Jeżeli sam wzrost podaży wekslowej na „ultimo” półroczu jest zrozumiały i nie może nasuwać żadnych wątpliwości, tak z drugiej strony spadek pozostałości na prywatnych rachunkach żyrowych, uznać trzeba za objaw ujemny. W istocie swej nie są one bowiem niczem innym, jak tylko rezerwą kasową gospodarstw prywatnych, przedewszystkiem banków. Jeżeli mimo równoczesnego zwiększenia się zadłużenia ich w banku biletowym, rezerwa ta spada, sądzić można, że pogotowie kasowe utrzymywane jest zbyt nisko w stosunku do pasywów i że umiejętność posługiwania się obrotem bezgotówkowym nie czyni większych postępów. Normalnie stan prywatnych rachunków żyrowych w bankach emisyjnych wykazuje wielką stałość, a nawet w okresach natężenia na rynku pieniężnym zmiany są zwykle małe.

Niski stan pogotowia kasowego w bankach z tendencją do dalszego obniżania się i przy małej płynności wielu aktywów, podkreśla między innymi sprawozdanie Związku Banków za rok 1927. Słaba koncentracja obrotów bezgotówkowych i ujemne rozproszkowanie rezerw pieniężnych między liczne, niewspółpracujące ze sobą instytucje, zasługuje również na baczniejszą uwagę.

¹⁾ Wskutek czasowego odstąpienia części pożyczki śląskiej za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego miastu Łodzi do chwili uzyskania własnej pożyczki.

Podług obliczeń Oddziału Głównego Banku Polskiego na podstawie bilansów brutto (30. IV b. r.) wszystkich akredytowanych banków akcyjnych i domów bankowych — kapitały zaangażowane w bankach wynoszą 718 milj. zł., z czego 10,29% stanowią kapitały własne, a 89,71%, t. j. 644 milj. zł. kapitały obce. Kapitały ulokowane w nieruchomościach wynoszą 47,4% kapitałów własnych, stosunek redyskonta do dyskonta 31,1%, udzielone gwarancje 97,8% kapitałów własnych, pogotowie kasowe 14,08%.

Ważnym sprawdzianem natężenia na rynku pieniężnym w miesiącu czerwcu będą cyfry, określające ruch wkładów prywatnych w instytucjach kredytowych. Na podstawie zmian, jakie wykazują rachunki żyrowe w Banku Polskim, a następnie rachunki prywatne bieżące w Banku Gospodarstwa Krajowego (zmniejszone o 4.033 tys. zł) liczyć się można z pewnym odpływem kapitałów. Odnosić się to będzie przede wszystkim do rachunków bieżących i instytucyj dużych. Natomiast ruch wkładów ściśle oszczędnościowych, na które składają się przeważnie drobne kwoty uboższej ludności miejskiej i wiejskiej, może wykazać pewien przyrost. Tak przynajmniej pozwalają wnioskować cyfry z Pocztovej Kasy Oszczędności (wzrost oszczędności o przeszło 2 milj. zł) i Banku Gospodarstwa Krajowego (drobne oszczędności wzrosły o 336 tys. zł). Z innych banków brak danych.

Zwraca uwagę przesunięcie trochę nierównomierne znaczniejszych ilości środków obiegowych w stronę wsi, a następnie niektórych miast. Dzięki zarobkom przy robotach publicznych (budowa dróg, mostów, przewożenie materiałów budowlanych) i wysokim cenom zbóż zwiększyła się poważnie siła nabywcza ludności wiejskiej. Ożywiony ruch budowlany, przygotowanie szeregu wystaw gospodarczych i t. p. przyczyniły się znowu do nagromadzenia w niektórych okręgach miejskich większych zasobów gotówkowych i do przyspieszenia obrotów. Ośrodki te mają szybsze tętno produkcji i wymiany, regulowanie zobowiązań odbywa się tam bez tarć. Wiele jednak okręgów, jak: Toruń, Wilno, Łódź, Lwów i Tarnopol nie korzysta dotąd wcale, albo tylko w skromnych rozmiarach, z kredytów budowlanych. Równocześnie w okolicach tych i ludność wiejska jest uboższa i zbiory zapowiadają się gorzej niż w innych okręgach. Alimentowanie kredytów powinno więc ulec pewnym poprawkom na ich korzyść.

Jeżeli na podstawie stosunku weksli protestowanych do zainkasowanych w Banku Polskim można snuć jakie uzasadnione wnioski o stanie rynku pieniężnego lub płynności środków obiegowych, to miesiąc czerwiec należałby pod tym względem ocenić bardzo dodatnio. Stosunek procentowy weksli zaprotestowanych spadł bowiem mimo ciasnoty pieniężnej z 2,04% w maju na 1,82%. Na podstawie stanu protestów wekslowych w poszczególnych Oddziałach najlepsze warunki płatnicze stwierdzić można w okręgach rolniczych i górniczo-hutniczych, względnie w tych, w których państwo lub samorządy prowadzą intensywną akcję inwestycyjną. Przesilenie zaś i brak zbytu, jakie odczuć się daje w przemyśle włókienniczym i drzewnym, następnie brak ruchu budowlanego, przyczyniają się do pewnego wzrostu protestów w tych miejscowościach.

Gromadzenie środków płatniczych na „ultimo” przez wycofywanie się z różnych operacji, wywołało silny zastój na giełdach prowincjonalnych i stołecznej. Znaczna część papierów wartościowych straciła na kursie, wśród nich akcje Banku Polskiego poniosły największe straty. W ostatnim wypadku poważniejszą rolę miało odegrać cofnięcie zleceń zakupu ze strony banków zagranicznych. Zorjentowały się one bowiem, że płacą nadmierne, przez polskich komisjonerów celowo wyśrubowane ceny. Obecnie przeprowadzać mają transakcje na podstawie stałych, zgóry już ustalonych kursów. Pewne ożywienie dało się zauważyć w akcjach naftowych, prawdopodobnie na tle reorganizacji tego przemysłu i kartelizacji, jaką podjął kapitał francuski. Te same przyczyny oddziaływały na wzrost kursu akcji Polskiego Banku Przemysłowego, który jest związany z daną grupą finansową. Podaż państwowych papierów procentowych się wzmogła. Kurs premijówki dolarowej spadł po rozpoczęciu emisji 4% pożyczki premijowej do zł. 78:50, lecz po kilku dniach osiągnął zpowrotem poziom 86 złotych.

W dewizach i walutach obroty były normalne, wahając się około cyfry 350 tys. dolarów dziennie. Mimo wyraźnych oznak spekulacji funtami i frankami francuskimi na giełdach zagranicznych — na tle pogłosek o niższej stopie dyskontowej w Anglii i w związku z planem stabilizacyjnym we Francji — nasze giełdy udziału w niej nie wzięły i zachowały się biernie. Przyczyn dopatrywać się należy w braku gotówki i w pewnych właściwościach organizacyjnych giełd, które razem wzięwszy nie pozwalały na rozwinięcie stosownych operacji. W Gdańsku zanotowano znaczniejszy popyt na złote polskie.

Oceniając ogólnie rynek giełdowy, podkreślić należy nietylko spadek, zresztą nieznaczny, niektórych walorów, ile zupełną apatię, silny zanik obrotów, co zwykle występuje w tej porze. Na tej podstawie można tegoroczny przebieg przesilenia na „ultimo” ocenić dodatnio, zwłaszcza w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wtenczas depresja na tle zerwania rokowań o pożyczkę stabilizacyjną i przesadnych wiadomości o restrykcjach kredytowych Banku Polskiego wyraziła się katastrofalnym spadkiem kursu wszystkich papierów procentowych.

Kronika bankowa i ważniejszych wydarzeń gospodarczych. Kredyty krótkoterminowe wszystkich instytucji finansowych osiągnęły w dniu 31 marca b. r. kwotę 2.181,8 milj. zł. Największy wzrost przypada na banki państwowe, komunalne i Centralną Kasę Spółek Rolniczych (17,1%), następnie na banki prywatne (12,1%), Bank Polski (9,5%), najsłabszy zaś na banki zagraniczne (9,2%). Udział banków w poszczególnych rodzajach kredytu krótkoterminowego przedstawiał się w wskazanym terminie następująco: w dyskoncie weksli Bank Polski 50%, w otwartych kredytach banki akcyjne 83%, w pożyczkach zastawowych Bank Polski 80%, w terminowych Bank Rolny 67%.

W dniu 27 czerwca Bank Rolny otworzył oddział w Lublinie. Rada Nadzorcza tegoż banku poleciła zorganizować sieć placówek informacyjno-doradczych, które będą miały zadanie pouczać petentów i ułatwiać dla nich czynności związane z uzyskaniem pożyczek. Uchwałą z 20 czerwca przyznała Rada dalszych 6,5 milj. zł. kredytów na nawozy sztuczne, przetwórstwo mięsne, nasiennictwo i cele oświatowe. Ministerstwo Reform Rolnych wydało w ciągu czerwca trzy rozporządzenia, ustalające organizację Banku Rolnego (ogłoszono nowy tekst statutu) i rozszerzające jego działalność kredytową.

W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego Związek Miast uchwalił rezolucję o nabyciu przez miasta udziałów tego Banku i delegowaniu przedstawicieli do Rady Nadzorczej. Przystąpienie samorządów do Banku Gospodarstwa zmieni charakter instytucji dotychczas prawie wyłącznie państwowej*) i ułatwi jej prowadzenie polityki w dziedzinie organizacji kredytu długoterminowego.

Ożywioną działalność kredytową ma rozwijać Bank Amerykański. O Banku Francusko-Polskim krążą pogłoski, jakoby udzielał kredytów zbyt hojnie i nieco za liberalnie.

Ważną w dziedzinie walutowo-kredytowej jest umowa, jaką zawarł Rząd z Niemcami w sprawie waloryzacji długów hipotecznych, obligacji, pożyczek publicznych, roszczeń natury prywatno-prawnej, kas powiatowych i t. p. Ureguluje ona dotychczasowy stan „ex lex” w tych sprawach, a tem samem przyczyni się do większych przesunięć kapitałów w stronę jednego lub drugiego państwa.

Dnia 26 czerwca zawarto z Czechosłowacją układ w sprawie ulg celnych, jakich domagano się po waloryzacji cła. Rząd przyznał szereg ulg dla wyrobów szklanych, ceramicznych i niektórych maszyn. Wyższe stawki zatrzymano dla wyrobów bawełnianych i wełnianych, garbarskich, oraz obuwia nielakierowanego.

Przedłużono niżki taryf kolejowych dla węgla kamiennego w komunikacji polsko-włoskiej. Rozporządzeniem z 30 czerwca wstrzymano przywóz mąki pszennej do 30 września b. r.

Dla rozwoju przemysłu rybnego i żeglugi rzecznej będzie miała duże znaczenie ustawa wodna, ogłoszona w jednolitym tekście w rozporządzeniu Rady Ministrów z 19 czerwca b. r.

Rolnictwo. Obfite opady w końcu maja i w czerwcu oraz długotrwałe utrzymywanie się znacznej stosunkowo ciepłoty w drugiej połowie czerwca — poprawiło znacznie stan zbóż na terenie całej Rzeczypospolitej. W Poznańskim i na Pomorzu żyta i pszenice zapowiadają się nawet bardzo dobrze, kartofle i jarzyny również. Sprzęt tych ostatnich będzie jednak nieco opóźniony. Sfery rolnicze przewidują zgodnie zbiory dobre, w niektórych okręgach lepsze nawet niż w roku ubiegłym. Na giełdach zbożowych dała się zauważyć lekka tendencja niżkowa, szczególnie dla żyta i jęczmienia. obroty są skąpe i cechuje je wielka ostrożność. Bardzo dobre zbiory zbóż jarych zapowiadają się szczególnie na Pomorzu.

Gorzej wypadają zbiory na Kresach Wschodnich i w środkowo-wschodniej Małopolsce, gdzie z powodu gorszej gleby lub niestosowania nawozów sztucznych zasiewy uległy szkodliwym zmianom atmosferycznym. Im obficie i umiejętniej stosowano nawozy, tem większa była odporność zbóż na zimno i nadmierne opady.

*) Z minimalnym udziałem samorządów.

Buraki cukrowe, aczkolwiek stan ich poprawił się znacznie, mogą wykazać — z powodu braku odpowiedniego ciepła — małą zawartość cukru.

Ze wszystkich nieomal stron kraju dochodzą natomiast wiadomości o złych pokosach siana i konieczyń. Na łąkach nizinnych pierwsze pokosy nieudały się prawie zupełnie.

Rynek zbożowy. Tendencja na zboże zniżkowa. Import pszenicy i żyta utrzymał się przez cały czerwiec. Zbyt mąki, zwłaszcza żytniej, z powodu tendencji zniżkowej na zboże był utrudniony, co wpłynęło na pogorszenie się położenia młynów, nieposiadających większych kapitałów obrotowych. Dobrze prosperują jedynie młyny w zachodniej części kraju i południowej, które zatrudnione są przemiałem zbóż tańszych, importowanych z Niemiec i Węgier.

Przemysł rolniczo-przetwórczy. Krochmalnie przechodzą dość ostry kryzys z powodu braku zbytu na krochmal, gdyż przemysł włókienniczy poczynił poprzednio większe zakupy. Eksport zawiódł również, gdyż Niemcy nabyły większe partje krochmalu w Rosji, a Holandia, mając znaczne zapasy towaru, stara się go wyzbyć po bardzo nawet niskich cenach, stwarzając w ten sposób groźną konkurencję.

Przemysł spożywczy. Fabryki czekolady i cukrów wykazały wzmożoną produkcję z powodu opóźnionego sezonu owocowego. Robotnicy uzyskali pewną podwyżkę płac. Wypłacalność odbiorców pogorszyła się jednak dość znacznie. Przemysł wódczany notuje zmniejszenie się konsumpcji, przyczem wódki słodkie mają tracić zbyt w coraz większym stopniu. Wyroby monopolowe robią coraz większą konkurencję, wobec czego przewiduje się likwidację mniejszych fabryk prywatnych, względnie ograniczenie produkcji w przedsiębiorstwach większych.

Przemysł cukrowniczy. Obszar plantacji buraczanych dla cukrowni należących do związku wynosić ma około 106 tys. ha. Spożycie wewnętrzne cukru spadło na podstawie ostatnich obliczeń o 5% w stosunku do spożycia w poprzedniej kampanji. Na rynkach światowych panowała depresja i ceny, jakie osiągnęto w Londynie wynosiły £ 14.5 za tonnę cukru białego. Dobry zbyt miały natomiast wytoki i melasa.

Przemysł skórzaný. Garbarnie przechodzą silny kryzys zbytu. Niektóre czynne są tylko 3—4 dni w tygodniu. Fabryki obuwia skarżą się również na zły sezon. Przyczyny tego położenia tkwią w znacznym imporcie obuwia zagranicznego, który przewyższył w roku bieżącym cyfry przywozu w roku ubiegłym. Pozatem silną konkurencję wytwarza obecnie obuwie płóciennie-gumowe, nabywane latem w poważnych ilościach. Garbarnie, wyrabiające skórę twardą (okrąg białostocki), prosperują lepiej.

Przemysł węglowy. Mimo, że miesiąc czerwiec zalicza się w przemyśle węglowym do najgorszych, to jednak tego roku załadowanie węgla zwiększyło się o 100.000 tonn w porównaniu z majem b. r. dzięki poprawie zamówień na węgiel domowy, zwiększonym dostawom do cukrowni i zakładów ceramicznych. Zbyt węgla do Austrii i Czechosłowacji był, mimo nieporozumień na tle waloryzacji ceł, lepszy niż w miesiącu poprzednim, a do krajów północnych przez porty Gdańsk i Gdynię w tych samych rozmiarach, co w maju. W przetargu na większe dostawy węgla dla kolei szwedzkich wspólna oferta polskich kopalń nie utrzymała się, a całą dostawę otrzymali przemysłowcy angielscy.

Przemysł naftowy. Zapotrzebowanie nafty nie uległo zmianie. Większy zbyt zanotowano jedynie dla benzyny, olejów maszynowych i gazowych. Eksport wynosił około 40% produkcji. Cena ropy utrzymuje się na poziomie \$ 1.95—2, zatem jest wyższa od cen na rynku światowym.

W zakresie organizacji przemysłu naftowego wymienić należy poważną koncentrację, jaką przeprowadził kapitał francuski za pośrednictwem *Crédit Général des Petroles* w Paryżu. Wspomniany bank, będąc właścicielem koncernu „Premjer”, wykupił od kapitalistów austriackich akcje takich przedsiębiorstw i karteli, jak: „Fanto”, „Karpaty”, „Nafta”, a firmy „Gartenberg i Schreier” około 30%. Cała transakcja została dokonana w porozumieniu z Rządem Polskim, który dąży do uporządkowania stosunków w przemyśle naftowym.

Crédit Général uzyska potrzebne mu do sfinansowania tej imprezy kapitały przez powiększenie własnego kapitału zakładowego z 75 do 250 milj. franków. Chwila do rozpoczęcia nowej emisji jest korzystna, albowiem akcje zwyżkują poważnie na giełdach francuskich. Częścią nowych akcji własnych zaspokoi *Crédit Général* dotychczasowych akcjonariuszów danych przedsiębiorstw, a gotówka, uzyskana

przez sprzedaż pozostałej części, ma być użyta na uregulowanie długów poszczególnych towarzystw i ich reorganizację. Wprowadzenie oszczędności w pensjach, zniesienie kilku reprezentacyj i mniejszych rafinerji, względnie przekształcenie ich na zakłady chemiczne oraz zaprzestanie niektórych wierceń ma zmniejszyć roczne wydatki o kwotę 1 milj. dolarów.

Prasa austriacka ubolewa bardzo nad utratą dotychczasowych wpływów w Zagłębiu naftowym, tem więcej, że kapitały austriackie poniosły poważne straty w różnych lokatach i inwestycjach.

Przemysł hutniczy. Po przejściowem osłabieniu konjunktury w kwietniu, maj i czerwiec przyniosły znaczną poprawę. Wytwórczość stalowni wzrosła o 3%, walcowni o 6½%. Zapotrzebowanie surowki przerasta dość poważnie produkcję. Wszystkie przedsiębiorstwa pracują w całej pełni.

Przemysł metalowy. Fabryki maszyn rolniczych mają zwiększony zbył na żniwiarki, wialnie i t. p. Z dokonanych transakcyj 35% należy do mało rolnych. Zapłata gotówką należy do wyjątków, a prolongaty weksli w pełnej wysokości należą do zjawisk coraz częstszych.

Fabryki gwoździ i drutu wykazują większe ożywienie. Dużo zamówień otrzymują przedewszystkiem fabryki drutu. Eksport napotyka jednak w dalszym ciągu na trudności z powodu ostrej konkurencji przemysłu zagranicznego, który daje dogodniejsze warunki kredytowe. Szczególnie dobrze prosperują fabryki śrub, albowiem po wprowadzeniu waloryzacji ceł, musiały wprowadzić pracę na dwie zmiany. Przemysł samochodowy polski, reprezentowany przez Zakłady Mechaniczne „Ursus“, wykonał pierwszą partję samochodów ciężarowych w liczbie 52. Produkcja zakładów obliczona jest na 720 samochodów rocznie przy jednej zmianie robotników. Ceny wyrobów są o jakie 20% wyższe od zagranicznych, co należy tłumaczyć pewnemi brakami organizacyjnymi w stadium początkowem.

Przemysł wyrobów tłoczonych z blachy, mimo wysokiego poziomu swej produkcji, nie może rozwinąć eksportu z powodu dogodniejszych warunków sprzedaży, oferowanych przez fabryki niemieckie.

Fabryki naczyń emaljowanych rozpoczęły między sobą ostrą walkę konkurencyjną, wobec czego ceny wyrobów ich doznały poważnej niżki.

Syndykalizacja przemysłu czyni, poza nielicznymi wyjątkami, dalsze postępy. Toczą się petrakcje między fabrykami artykułów centralnego ogrzewania, artykułów budowlanych i fabrykami papieru.

Fabryki maszyn włókienniczych w Bielsku zawarły nowe umowy o dostawy do Rosji i na Bałkany. Z wszystkich okręgów bankowych donoszą o zwiększeniu się produkcji maszyn wszelkiego rodzaju i o dobrem prosperowaniu odnośnych fabryk. Świadczyłoby to o wzmożonej akcji inwestycyjnej w różnych działach gospodarstwa.

Przemysł chemiczny. Fabryka Chorzowska sprzedawała już cały zapas saletry „Nitrofas“, natomiast zamówienia na inne nawozy napływają, jak dotąd, słabo.

Fabryki sztucznego jedwabiu wykazują również bardzo dobry stan interesów. Tomaszowska fabryka przystępuje do rozbudowy swych instalacyj, co pozwoli jej powiększyć produkcję do 14 tys. kg dziennie, a więc o 100%. Kapitały francuskie kończą budowę wielkiej fabryki sztucznego jedwabiu w Chodakowie pod Sochaczewem.

Fabryki kauczukowe, zdobyły całkowicie rynek wewnętrzny i rozwijają się bardzo pomyślnie. Niektóre z nich, jak „Pepege“ w Grudziądzu rozbudowują się na wielką skalę.

Przemysł włókienniczy. Dział wyrobów wełnianych, szczególnie w okręgu Częstochowy i Łodzi, miał dobrą konjunkturę. Zamówienia nadchodzą na kilka miesięcy naprzód. Zapasy towarów letnich zostały wyprzedane i obecnie przygotowuje się już produkcję towarów zimowych. W związku z tem trwa znaczny import wełny. W Białymstoku fabryki cierpią na trudne warunki zbytu swych wyrobów.

Cały przemysł bawełniany miał dotychczas bardzo zły sezon. Część robotników musiano zwolnić, gdyż magazyny są przepełnione. Odbiorcy żądają coraz dłuższych kredytów.

Przemysł jutowy rozwija się bardzo dobrze, gdyż zbył w kraju zwiększył się ogromnie. Fabryki w okręgu bielskim starają się usilnie i z powodzeniem o eksport, pracują na dwie zmiany, zatrudniając ponad 3 tysiące robotników.

Przemysł drzewny. W Poznańskim pracowały tartaki tylko częściowo, a to z powodu wysokich cen surowca i braku zbytu. Wywóz do Niemiec zmniejszył się bardzo poważnie, do Francji zaś i Anglii materiału gotowego wywieźć nie można, gdyż wymiarami swemi nie odpowiada wymaganiom tamtejszych rynków. W kraju, mimo ruchu budowlanego zbył jest stosunkowo nieznaczny.

Przemysł drzewny na Górnym Śląsku, w przeciwieństwie do innych okręgów, miał okres pomyślny dzięki dostawom do kopalń. Oddział w Królewskiej Hucie donosi o wielkim zbycie również materiałów tartych do Niemiec i Holandji tak, że tartaki pracują tam dniem i nocą. Zjawisko to mogłoby doprowadzić do wniosku, że kryzys, jaki przechodzi przemysł drzewny innych okręgów ma swe źródło w niedostatecznej ekspansji firm, brakach organizacyjnych i w małej znajomości rynków zbytu, przy stałym opieraniu swych rachub na rynku wyłącznie niemieckim.

Daje się wyczuć coraz silniejsza konkurencja Finlandji, Czechosłowacji i Szwecji. W Gdańsku handel drzewem znajduje się w zupełnym zastoju. Fabryki mebli powiększyły produkcję, tylko nieznacznie w stosunku do roku ubiegłego. Fabryki krzeseł (na Pomorzu) pracują normalnie i wywożą wiele do Holandji.

Przemysł budowlany. Cegielnie są w pełnym ruchu i zapasów prawie nie posiadają. Ponieważ zapotrzebowanie na cegłę zostało w znacznej mierze zaspokojone, cegielnie sprzedają obecnie swe wyroby na dogodniejszych warunkach i chętniej przyjmują weksle (dotychczas tylko gotówkę).

Przemysł papierniczy. Na rynku papierniczym tendencja spokojna. Liczą się ze zwyżką cen na tle podwyżki zarobków i podrożenia celulozy o 1 zł na 100 kg. W Warszawie powstał związek producentów branży piśmienniczo-papierniczej, do którego należy 11 fabryk.

Handel. Naogół obroty w handlu nie były mniejsze od majowych. W branżach sezonowych jednak, jak konfekcja letnia, towary bawełniane, kąpielowe i t. p. obroty były mniejsze o połowę od zeszłorocznych. Znaczne podniesienie się temperatury w lipcu i utrzymująca się pogoda mogą jednak wpłynąć na pewną poprawę zbytu. W małych miastach handel wykazuje ożywienie, które zawdzięcza zakupom ze strony wsi, nabywającej coraz poważniejsze ilości odzieży i artykułów galanteryjnych.

W stolicy odbyły się 24 czerwca wybory do Izby Handlowo-Przemysłowej.

Gdynia. Budowa portu postępuje normalnie. Brak kredytów daje się zauważyć w budownictwie.

Ruch statków w porcie: przybyło 110 statków, 322 pasażerów, 37.514 tonn towarów

odpłynęło 114 statków, 1956 „, 156.915 „

w tem węgla 144.420 tonn, dębiny 1.300 tonn, mebli 2 tonny. Obrót ogólny w porcie był o 8.453 tonny wyższy niż w maju.

Bezrobocie. Na rynku pracy nastąpiła w czerwcu dalsza poprawa. Liczba bezrobotnych w ciągu miesiąca spadła o 15.207, wynosząc z końcem czerwca 1928 r. — 116.247 osób.

Upadłości ogłoszone.

	Lata			Kwartały			
	1925	1926	1927	1927			1928
				II	III	IV	I
Polska	519	303	204	42	50	46	69
<i>Województwa:</i>							
centralne	143	105	96	23	17	31	42
wschodnie	3	1	5	3	—	—	—
poznańskie i pomorskie .	275	105	48	5	15	9	19
śląskie	70	57	21	3	7	2	4
południowe	28	35	34	8	11	4	4
<i>Firmy:</i>							
przemysłowe	135	98	57	10	19	15	31
handlowe	375	193	143	31	30	29	38
kredytowe	9	12	4	1	1	2	—
w tem:							
Spółki akcyjne	50	41	22	7	7	3	7
Spółki z ogr. odp.	43	34	29	3	10	6	7
Spółdzielnie	22	19	9	2	1	2	—
Spółki firmowe i komandytowe	59	40	24	2	4	12	5
Firmy pojedyncze	345	169	120	28	28	23	50